

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Radnay és Virág Ügyvédi Iroda (1123 Budapest, Schwartzer F. u. 3. I/6. szám, ügyintéző: dr. Virág Andrea ügyvéd) által képviselt felperesnek, dr. Simonváros Péter ügyvéd (2100 Gödöllő, Dózsa György út 18. szám) által képviselt I. rendű és II. rendű alperesek ellen jutalék és kötbér megfizetése iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2009. szeptember 21-én kelt 16.G. 40.941/2007/36. számú ítélete ellen az I. rendű alperes részéről 38. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 250.000 (Kettőszáz-ötvenezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy az adóhatóság külön felhívására, a felhívásban megjelölt módon és számlára fizessen meg az államnak a személyes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 501.000 (Ötszázegyezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás lényege szerint 2003. szeptember 17-én a felperes (jogelődje) és az I. rendű alperes kenőanyag adásvételére vonatkozó megállapodást kötött. Az I. rendű alperes saját felhasználás, illetve üzletmenetével összefüggő egyéb felhasználás céljából a felperes által forgalmazott kenőanyagok és hasonló termékek vásárlását vállalta. A szerződés 2006. szeptember 17-ig terjedő időre szólt. A szerződés 2.B) pontja értelmében amennyiben az I. rendű alperes nem vásárolja meg bármely szerződéses év utolsó napjáig a szerződés 2.C) pontjában számára megállapított éves termékmennyiséget, a felek felhatalmazták a felperest, hogy választása szerint a szerződést azonnali hatállyal felmondja, vagy annak időtartamát meghosszabbítsa addig az időpontig, míg az I. rendű alperes meg nem vásárolja a számára megállapított termékmennyiséget.

Az I. rendű alperes vásárlásainak részletezését évi és termék szerinti bontásban tartalmazta a szerződés 2.C) pontja.

A felek a szerződés 9/b. pontjában megállapodtak abban, hogy amennyiben a szerződés az I. rendű alperesnek felróható okból megszűnik azt megelőzően, hogy az I. rendű alperes a szerződött mennyiség 60 %-át megvásárolta volna, a meg nem vásárolt termékmennyiség - a szerződés megszűnésének napján érvényes árlista szerinti - árának 15 %-át tartozik az I. rendű alperes a felperesnek kötbérként megfizetni.

A szerződés 1. számú mellékletét képezte az értékesítési jutalékra vonatkozó 2003. szeptember 17-i megállapodás, mely tartalmazta, hogy a felperes az I. rendű alperes részére 8.500.000 forint + 25 % áfa jutalék előleget átutal és ezt a felek az I. rendű alperes részére az általa értékesített termékek után járó jutalék összegébe beszámítják az I. rendű alperes korábbi, 2001. október 16-án kötött és 2003. februárban teljesített szerződésének teljesülésétől kezdve a szerződés futamideje alatt. (A 2001. október 16-i dátum helyesen 2000. október 16-a.) A felek megállapodtak abban is, hogy az előleggel időarányosan minden naptári évre vonatkozóan a következő év január 15. napjáig elszámolnak. Ha az I. rendű alperes által értékesített mennyiség nem éri el a megállapodásban vállaltakat, a felperes által a rendelkezésére álló bizonylatok alapján készített közjegyzői tanúsítványban rögzített, felperesnek visszajáró jutalék előleget legkésőbb a közjegyzői tanúsítványban foglalt időpontig az I. rendű alperes megfizeti. A jutalék előleg biztosítékaként a felek megállapodtak abban, hogy külön okiratba foglalt zálogszerződést kötnek.

2003. október 28-án a felperes mint jogosult és a II. rendű alperes mint kötelezett jelzálogszerződésre vonatkozó megállapodást kötöttek, melyben rögzítették, hogy az I. rendű alperes és a felperes között létrejött kenőanyag értékesítési és adásvételi szerződés alapján a felperes 8.500.000 forint + áfa jutalékot az I. rendű alperesnek átutalt. Ennek visszafizetésének biztosítéka a jelzálogszerződés, mely szerint a II. rendű alperes tulajdonát képező P., belterület ../15 hrsz-ú P., ... útalatti ingatlanra vonatkozóan a II. rendű alperes kézfizető kezességet vállalt az I. rendű alperes tartozásáért és az I. rendű alperes fizetési kötelezettségének biztosítására jelzálogjogot alapítottak a felperes javára első ranghelyen az ingatlanra 10.625.000 forint és járulécai erejéig. A II. rendű alperes hozzájárult a jelzálogjog ingatlan-nyilvántartási bejegyzéséhez (amely megtörtént).

2005. július 28-án a felperes értesítette az I. rendű alperest a 2004. augusztus 1-től esedékes, a kenőanyagok szállítására, forgalmazására vonatkozó belső átszervezésről, melynek eredményeképp a kenőanyagok szállítását az E. L. és S. E. végezte, így a kenőanyag szállítási szerződésből és a biztosítéki szerződésből eredő jogokat és kötelezettségeket az EMPC vette át, a jogátruházás azonban a szerződésben rögzített jogokat és kötelezettségeket nem változtatta meg egyebekben.

2005. szeptember 15-én a felperes tájékoztatta írásban az I. rendű alperest, hogy a szerződés 2.C) pontjában meghatározott termékvásárlási kötelezettségének nem tett eleget, pedig arra felperes további határidőt is biztosított. Erre tekintettel a szerződést azonnali hatállyal felmondta és felszólította az I. rendű alperest, hogy a megrendeléssel nem fedezett előleget, a felperest megillető 4.726.863 forint + áfa összeget a számla szerinti határidőben fizesse meg. Amennyiben ez határidőben megtörténik, úgy kamat- és kötbérkövetelést a felperes nem érvényesít, egyébként a követelést mindenkori jegybanki alapkamattal és kötbérrel növelten érvényesíti. Ezt a levelet az I. rendű alperes 2005. szeptember 28-án vette át. Az I. rendű alperes 2008. áprilisáig a felmondás jogszerűségét nem vitatta.

A felperes a kereseti kérelmében kérte az I. rendű alperes kötelezését kérte jutalék előleg és kötbér jogcímén 8.349.104 forint tőke és ezen összeg után 2005. szeptember 26-tól a mindenkori jegybanki alapkamat mértékével növelt késedelmi kamata, valamint a perköltség megfizetésére, a II. rendű alperes kötelezését annak tűrésére, hogy a tulajdonát képező P. ./15 hrsz-ú ingatlanból a felperes a követelését kielégíthesse. A felperes a kereseti követelésének jogcímeiként a Ptk. 198. § (1) bekezdését és 255. § (1) bekezdését jelölte meg.

Az I. rendű alperes a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a felek megállapodása szerint az I. rendű alperest 2000. október 16-tól 2003 februárig terjedő időszakra vonatkozóan megillető teljesített értékesítésekkel kapcsolatos jutalékát beszámítják. A kikötött mennyiségű termék vásárlása teljesítését a felperes lehetetlenítette el, mivel az I. rendű alperes által kiszolgált vevőknek a felperes közvetlenül is szállított és emiatt nem tudott az I. rendű alperes teljesíteni. Az I. rendű alperes a 2008. április 2-án kelt 12/A/2. sorszámú érdemi ellenkérelmében részletezte ezen felperesi magatartást, közvetve a felmondás jogszerűségét vitatta. Arra is hivatkozott, hogy a felperes által kimutatott mennyiségnél többet vásárolt.

A II. rendű alperes előadta, hogy amennyiben az I. rendű alperesnek tartozása áll fenn, abban az esetben hozzájárul, hogy a tulajdonát képező ingatlanból az kielégítésre kerüljön.

Az elsőfokú bíróság a 2009. szeptember 21-én kelt 16.G.40.941/2007/36. számú ítéletével kötelezte az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 8.349.104 forintot és ezen összeg után 2005. szeptember 28-tól a kifizetés napjáig járó, a mindenkori jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamatot, valamint 1.022.819 forint perköltséget. A II. rendű alperest annak tűrésére kötelezte, hogy a tulajdonát képező, P. belterület ./15 helyrajzi számú ingatlanból a felperes 5.908.579 forint, és ezen összeg után 2005. szeptember 28-tól a kifizetés napjáig járó, a mindenkori jegybanki alapkamattal egyező mértékű kamat követelését kielégíthesse. Ezt meghaladóan a felperest keresetét elutasította.

Az elsőfokú bíróság a felperes és az I. rendű alperes közötti szerződést a Ptk. 379. §-a alapján szállítási szerződésként értékelve rögzítette, hogy az I. rendű alperes a

szerződés 2.C) pontja szerinti meghatározott mennyiségű árú megvásárlására vállalt kötelezettséget. A szerződés 2.B) pontja értelmében a felperes választhatott, hogy a szerződést azonnali hatállyal felmondja vagy annak időtartamát meghosszabbítja, amennyiben az I. rendű alperes a szerződésben rögzített éves termékmennyiséget nem vásárolja meg. Az I. rendű alperes a kikötött éves mennyiségnél kevesebbet vásárolt, a felperes jogosult volt az azonnali hatályú felmondást is választani. A Ptk. 246. §-a szerinti, a szerződés 9.B) pontjában foglalt kötbér kikötés alapján, mivel az I. rendű alperes nem szerződés szerint teljesített, hiszen nem az előírt mennyiséget vásárolta meg, a szerződés szerinti meg nem vásárolt termékmennyiség árának 15 %-át kötbérként köteles megfizetni. A meg nem vásárolt termékmennyiség ára 16.270.167 forint volt, amelynek 15 %-a 2.440.525 forint, az I. rendű alperes ezen összeg fizetésére köteles. A felperes által az iratokhoz 16/F/1. és 30/F/1. alatt csatolt kimutatás szerint a felperes az I. rendű alperes által vásárolt termékmennyiségben feltüntette az I. rendű alperes által 2003 februártól történt vásárlások adatait is, nemcsak a 2003. szeptember 17-től kezdődő vásárlásokat. A jutalék előleget az I. rendű alperes átvette, de az előleggel el kellett számolnia, de az általa vásárolt mennyiség nem érte el a szerződés szerinti, így a visszajáró jutalék előleget vissza kell fizetnie. Az I. rendű alperest az általa értékesített termékek után 2003. évre 3.362.777 forint + áfa, 2004. évre 410.360 forint + áfa, összesen 3.773.137 forint + áfa jutalék illette meg. Ezt levonva a folyósított 8.500.000 forint + áfa jutalék előlegből, a különbözetként jelentkező 4.726.863 forint + áfa, azaz összesen 5.908.479 forintot köteles a felperesnek visszafizetni. Az I. rendű alperes az azonnali hatályú felmondást 2005. szeptember 28-án vette át, így a Ptk. 298. § b) pontjára tekintettel a kötelezettsége ekkortól esedékes, így a felperest ezen időponttól illeti meg a késedelmi kamat a szerződésben kikötött mértékben, ezért az elsőfokú bíróság az ezt megelőző időszakra vonatkozó késedelmi kamatkövetelést elutasította. A Ptk. 251. §-ának felhívása mellett a jelzálogszerződés alapján (melyet a jutalék előleg visszafizetésének biztosítására kötött a felperes és a II. rendű alperes) az elsőfokú bíróság kötelezte a II. rendű alperest annak tűrésére, hogy a felperesnek a jutalék előleg címén fennálló 5.908.579 forint főkövetelés és ezen összeg után 2005. szeptember 28-tól a kifizetésig járó mindenkorli jegybanki alapkamattal egyező mértékű késedelmi kamatkövetelését a felperes a jelzálogjoggal terhelt ingatlanból kielégíthesse.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában rögzítette, hogy az alperesi védekezést azért nem fogadta el, mert a felek szerződése nem tartalmazta, hogy az I. rendű alperes által 2000. október 16. és 2003. február közötti időszakbeli vásárlásokat is beszámítják a 2003. szeptember 17-i szerződésben kikötött mennyiségekbe. A szerződésnek nem volt olyan rendelkezése sem, amelyben a felperes kötelezettséget vállalt volna arra, hogy kizárólag az I. rendű alperesnek értékesít árút és nem szállít közvetlenül a vevők részére.

Az I. rendű alperes állította, hogy több árút vásárolt a felperestől, mint amit a felperes megjelölt, de kifejezett tájékoztatás és kioktatás ellenére ezen állítását nem bizonyította.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 78. (1) bekezdése és a 32/2003.(VIII.22.)IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján kötelezte az I. rendű alperest a felperes javára 501.000 forint kereseti illetékből és 521.819 forint, az áfát is tartalmazó ügyvédi munkadíjból álló perköltség megfizetésére.

Az ítélet I. rendű alperest marasztaló része ellen az I. rendű alperes fellebbezett (38. sorszám) elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a felperes kereseti kérelmének elutasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást nem tárta fel, emiatt az ítélet megalapozatlan. Az I. rendű alperes nemcsak a felperes elszámolását vitatta az eljárás során, hanem azt is, hogy mekkora mennyiséget vásárolt. Előadta, hogy a felek között sem az első (2000. október 16-án kelt), sem a per tárgyává tett (2003. szeptember 17-én kelt) szerződés körében nem történt meg az elszámolás. A felperes a felmondó levelében egy számadatot közölt, de a tényleges vásárlásra vonatkozóan érdemi bizonyítás nem folyt. A felperes ugyan csatolt bírósági felhívásra kimutatásokat, de az azokban szereplő számokat illetően további bizonyítást nem ajánlott fel. Az elsőfokú ítélet szerint a felperesi kimutatások egyébként a 2003 februártól történő vásárlások adatait is tartalmazták, de ebben a körben sem került a tényállás tisztázásra. Annak bizonyítására, hogy az első szerződés 2003 februárjában teljesült, az eljáró bíróság felhívta a felperest, de a felperes ezen bizonyítási kötelezettségének sem tett eleget. A második szerződés elszámolásával kapcsolatban nem folyt bizonyítás arra nézve, hogy milyen időszakban, az I. rendű alperes által milyen teljesített megrendelések történtek és milyen jutalék összeg számítható be. Az I. rendű alperes nem védekezett azzal, hogy a második szerződésbe az első szerződés időszakában teljesített vásárlásokat is be kell számítani, hanem arra hivatkozott, hogy a 2000. október 16-i szerződés nem 2003. februárjában, hanem korábban teljesült. A teljesülés és a 2003. szeptember 17. közötti időszakban történt teljesítéseket kívánja beszámítani. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a szerződés 2004. évet követő, az I. rendű alperes részéről történő teljesíthetőségének felperesi ellehetetlenítése körében csak utalt arra, hogy a felek nem kötötték ki a felperes részéről kizárólag az I. rendű alperes részére való értékesítést, de az alperesi előadást ebben a körben nem vette figyelembe. Az I. rendű alperes a korábbi ellenkérelmében is hivatkozott arra, hogy ilyen kikötésre nem volt szükség, a felperes és más cégek európai szintű közös vállalatot hoztak létre 2000 októberében a M. és az E. vállalatok erőforrásainak világszintű egyesítése mellett, melynek feltétele volt a M. és a Európai Közös Vállalatok felbontása, a különvált M. részleg a haszongépjármű üzletág végfelhasználóját nem szolgálhatta ki közvetlenül kenőanyaggal, hanem csak kiskereskedők közbeiktatásával, így a felperes csak kiskereskedőkön keresztül volt jogosult a haszongépjármű üzletágban értékesítésre. Hiányolta az I. rendű alperes az e körben tett bizonyítási indítványa mellőzésének indokolását.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és az I. rendű alperes perköltségben történő marasztalását kérte. Álláspontja szerint az

elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és helytállóak a jogi következtetései is. Utalt arra, hogy a jutalék előleget az I. rendű alperes nem vitásan megkapta, ezt követően a szerződésben meghatározott mennyiség megrendelésének bizonyítása az alperes kötelezettsége lett volna. Ezt a bizonyítást könnyítette meg a felperes azzal, hogy az alperesi teljesítéseket elismerte és ezzel a követelésébe azokat beszámította. Ezt tartalmazzák a csatolt táblázatok. Az alperes az eljárás során állította, hogy a felperes által készített táblázatokban feltüntetetteknél többet rendelt, de a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a bizonyítási teher az I. rendű alperesen volt, így a teljesítés mértékének az igazolása is. Előadta, hogy a szerződő felek a kenőanyag adásvételi szerződés 1. melléklet 2. pontjában konkrétan meghatározták a 2000. évi szerződés teljesülésének időpontját, 2003. februárját. Az aláírt szerződés alapján a beszámítás kezdő időpontja is elismert, ezzel szemben is az I. rendű alperesnek kellett volna ellenbizonyítással élnie. A per során az I. rendű alperes nem vitatta a felperesi felmondás jogalapját, újabb tényekre történő hivatkozása a Pp. 235. §-a alapján nem vehető figyelembe. A felperes nem vállalt kötelezettséget arra, hogy kizárólag az alperesnek értékesít árút, így szerződésszegést nem követett el. Az I. rendű alperes bizonyítási indítványt nem terjesztett elő, csupán azt kérte, hogy a bíróság a felperest kötelezze forgalmazási adatai becsatolására, amely üzleti titkot sértene. A felperes elismerte az I. rendű alperes teljesítéseit, ezt meghaladó teljesítést azonban az I. rendű alperes nem bizonyított a korábbi szerződés 2003 februári teljesítési időpontjával szemben. Az I. rendű alperes további ellenbizonyítást felajánlani nem tudott, így a bizonyítás sikertelenségét az I. rendű alperes terhére kell értékelni.

A fellebbezés megalapozatlan.

Az elsőfokú bíróság az általa lefolytatott bizonyítási eljárás alapján helytállóan állapította meg a tényállást és a jogi következtetései is helyesek. Az elsőfokú bíróság a Ptk. 200. § (1) bekezdése és a 246. §-a alapján helytállóan állapította meg az alperes fizetési kötelezettségét, ebben a körben a Pp. 164. § (1) bekezdését is helyesen alkalmazta.

A felperes bizonyította, hogy milyen összegű jutalékelőleg utalt át az I. rendű alperesnek, egyúttal megjelölte az I. rendű alperes vásárlásainak nagyságát és értékét is. Az I. rendű alperes állította, de semmilyen módon nem bizonyította, hogy a felperes által megjelölnél nagyobb mennyiséget vásárolt, a bizonyítási kötelezettség ebben a körben az I. rendű alperest terhelte.

Az I. rendű alperes a korábbi időszakban nem, csupán 2008 áprilisi előkészítő iratában (12. sorszám) hivatkozott arra, hogy a szerződés nem teljesítésére alapított felperesi felmondást vitatja. A per eldöntése szempontjából azonban ennek jelentősége nincs. A felmondás oka a szerződés nem teljesítése volt, és az I. rendű alperes sem állította, hogy teljes mértékben teljesítette volna a szerződést, hanem csak azt, hogy a felperes által megjelölnél nagyobb mennyiségű terméket vásárolt.

Ezen állítását az I. rendű alperes nem bizonyította, a korábbi időszakban pedig a felmondás jogszerűségét sem vitatta, a felmondás érvénytelenségének megállapítása iránt eljárást nem kezdeményezett.

Az elsőfokú bíróság a felek szerződésének 2.B) pontja alapján helytállóan állapította meg, hogy a felperes jogosult volt az azonnal hatályú felmondásra.

Az I. rendű alperes állítása szerint a szerződés teljesítését a felperes lehetetlenítette el, mert másoknak is értékesített terméket. A Fővárosi Ítéltábla ezzel összefüggésben felhívja a figyelmet arra, hogy a perben rendelkezésre álló adatok és bizonyítékok alapján az állapítható meg, hogy a felek között létrejött szerződésben a felperes nem adott kizárólagos értékesítési jogosultságot az I. rendű alperesnek, ezért ebben a körben szükségtelen volt a további bizonyítás.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 253. § (3) bekezdése értelmében az elsőfokú bíróság ítéletnek nem fellebbezett részét nem érintette, a fellebbezett részét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A Pp. 78. § (1) bekezdése és a 239. §-a értelmében az eredménytelenül fellebbező alperes a fellebbezéssel kapcsolatosan felmerült költségeit maga viseli, továbbá köteles az Itv. 74. § (3) bekezdése és a 6/1986.(VI. 26.)IM rendelet 15. § (3) bekezdése szerint az adóhatóság külön felhívására, a felhívásban megjelölt módon és számlára megfizetni a személyes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 46. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű fellebbezési illetéket, valamint a felperes javára a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ának (1) és (5) bekezdései alapján megállapított másodfokú eljárással kapcsolatban felmerült ügyvédi munkadíjat mint perköltséget. Az ügyvédi munkadíj a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 4/A. § (1) bekezdése értelmében az általános forgalmi adót is tartalmazza.

Budapest, 2010. május 5.

. Koday Zsuzsanna s.k.
a tanács elnöke

Dr. Molnár József s.k.
előadó bíró

Dr. Sándor Ottó s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:
bírósági tisztviselő